

УДК 631.155.2:658.8(478)

DOI: 10.15587/2313-8416.2015.47957

НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЕРЕДНЬОСТРОКОВОГО ПРІОРИТЕТУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОГО РІВНЯ З МЕДИЦИНИ

© Т. К. Кваша, Г. П. Задорожня, О. Ф. Паладченко

У роботі наведено результати наукометричного аналізу напрямів медичних наукових досліджень на основі аналізу дисертаційних робіт у розрізі галузей наук та середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня. В основу дослідження покладено моніторинг дисертаційних робіт за 2000–2012 роки за визначеними ВАК спеціальностями та їх розподіл на групи, що відповідають десяти середньостроковим пріоритетним напрямам інноваційної діяльності загальнодержавного рівня стратегічного пріоритету

Ключові слова: медицина, моніторинг, дисертаційні роботи, наукові спеціальності, середньострокові інноваційні пріоритети

In this paper the analysis of the identification of research areas and the implementation of medium-term innovation priority of state level in medicine are shown. The research is based on the dissertations monitoring on 2000–2012 years for specialties certain by HAC and their distribution in terms of 10 medium-term innovation priority directions of state level for the strategic priority

Keywords: medicine, monitoring, dissertations, scientific specialty, medium-term priorities

1. Вступ

Як свідчить світовий досвід, підвищити рівень охорони здоров'я можна тільки через розвиток наукових досліджень та їх впровадження шляхом інтенсивного інноваційного розвитку.

Досвід провідних країн, зокрема США, в галузі медичної науки показує, що економічний ефект від 1 дол. США, вкладеного в НДДКР, становить 9 дол. США. Тенденцією, що намітилася в останні десятиліття в розвинених країнах, є фактичне стирання тимчасової грані між фундаментальними і прикладними дослідженнями [1].

Уряди багатьох держав приділяють значну увагу розвитку науки та інновацій у медичній галузі. У багатьох країнах, зокрема в Росії, Білорусії, Казахстані, Узбекистані, розроблені Стратегії розвитку медичної науки до 2025 року, спрямовані на реалізацію заходів державної політики у сфері охорони здо-ров'я і на розробку інноваційної продукції [2].

2. Постановка проблеми

В Україні Законом України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» серед семи стратегічних пріоритетних напрямів інноваційної діяльності на 2011–2021 роки визначено напрям медичного спрямування «Впровадження нових технологій та обладнання для високоякісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики». В рамках цього стратегічного пріоритету Постановою Кабінету Міністрів

України від 12.03.2012 № 294 "Деякі питання визначення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2012–2016 роки" затверджено десять середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2012–2016 рр. та запроваджено проведення моніторингу їх реалізації головними розпорядниками бюджетних коштів. Цією ж постановою поставлено завдання підготувати перелік нових середньострокових пріоритетних напрямів на 2017–2021 роки.

Для визначення пріоритетних напрямів в основному використовують форсайтні дослідження, однак в останні роки застосовуються також наукометричний та бібліометричний методи. Завдяки цим методам визначаються найбільш досліджувані наукові напрями, їх результативність та ефективність використання фінансів [3, 4].

3. Літературний огляд

Бібліометричні дослідження здійснюються в багатьох країнах світу, насамперед, у США, Канаді, Китаї, Великобританії, Іспанії, Італії, Японії, Російській Федерації тощо [5].

Серед вітчизняних науковців одним з перших розробників наукометричного аналізу можна вважати Доброва Г. М., який ще в 70-х рр. минулого століття зробив спробу кількісно оцінити продуктивність суб'єктів наукової праці на різних рівнях соціальних систем.

В останні роки в Україні питаннями наукометричного аналізу наукових робіт стосовно перспективних напрямів науково-технологічного розвитку присвячені роботи вітчизняних та зарубіжних авторів [3–9]. Бібліометричний або наукометричний аналіз саме у сфері медицини та фармацевтики здійснювали вітчизняні вчені [10–14], які провели інформаційний моніторинг розвитку медичних наук в Україні (на базі реферативних ресурсів Національної бібліотеки ім. Вернадського), проаналізувавши динаміку росту кількості наукових публікацій з медицини в БД "Україніка наукова" з 1999 р. до 2004 р., розподіл наукових публікацій за основними розділами медицини, а також динаміку росту кількості періодичних і продовжуваних видань з медицини, прореферованих за 1999–2005 рр.

Однак, всі ці роботи здійснено на основі друкованих статей. Наукометричний аналіз захищених дисертацій, як робіт найвищого наукового рівня, ніким не здійснювався. Крім того, не проводився аналіз опублікованих робіт за пріоритетними напрямками інноваційної діяльності, чому присвячена дана робота.

4. Наукометричні дослідження пріоритету інноваційної діяльності з медицини на базі захищених дисертацій

З метою дослідження рівня накопичених знань за піднапрямами стратегічного пріоритетного напрямку інноваційної діяльності «Впровадження нових технологій та обладнання для високоякісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики» проведено моніторинг захищених у 2000–2013 рр. дисертаційних робіт у сфері медицини згідно з Переліком наукових спеціальностей, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту Украї-

ни від 14.09.2011 № 1057 "Про затвердження Переліку наукових спеціальностей" [15].

Моніторинг захищених у 2000–2013 рр. дисертаційних робіт у сфері медицини проведено на основі даних Автоматизованого інформаційного фонду НДДКР і захищених дисертацій України, за 7 затвердженими науковими галузями: хімічні науки; біологічні науки; прилади; технологія харчової та легкої промисловості; медичні науки; фармацевтичні науки; ветеринарні науки.

При цьому із зазначених наукових галузей моніторинг дисертацій у галузі "Медичні науки" проведено в розрізі 53 спеціальностей за 3 затвердженими групами, а саме: клінічна медицина (38 спеціальностей); профілактична медицина (4 спеціальності); теоретична медицина (11 спеціальностей).

Моніторинг захищених дисертацій за іншими 6 науковими галузями здійснено лише за тими спеціальностями, які у сфері медицини мають характер її інфраструктури, а отримані кількісні показники наведено загалом за галузями цих наук.

Як свідчать результати проведеного моніторингу, у сфері медицини у 2000–2013 рр. захищено 16834 дисертацій або 19,3 % від загальної кількості захищених дисертацій в Україні за цей період, з яких 87,0 % – кандидатських дисертацій та 13,0 % – докторських дисертацій.

Переважну більшість дисертацій (15588 або 92,6 %) захищено у двох галузях, а саме: "Медичні науки" (11919 або 70,8 % – найбільша частка у загальній кількості захищених дисертацій у сфері медицини) та "Біологічні науки" (3669 або 21,8 %). Найменше дисертацій з питань медицини захищено у галузях "Хімічні науки" (94 або 0,6 %) та "Прилади" (118 або 0,7 % від загальної кількості захищених дисертацій у сфері медицини) (табл. 1).

Таблиця 1

Розподіл захищених у 2000–2013 рр. дисертацій у сфері медицини за галузями науки

Галузь науки	Усього	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1 Хімічні науки	94	6	9	7	6	8	6	5	7	12	8	5	6	6	3
2 Біологічні науки	3669	0	182	255	276	287	283	297	251	307	316	304	319	293	299
3 Прилади	118	0	7	8	3	9	6	11	7	7	7	15	13	12	13
4 Технологія харчової та легкої промисловості	196	9	10	13	17	7	14	14	11	17	16	13	18	16	21
5 Медичні науки:	11919	559	678	726	828	822	788	879	859	974	902	915	1074	945	970
- клінічна медицина	9308	471	546	581	685	684	641	724	661	761	681	660	791	680	742
- профілактична медицина	691	21	50	46	36	47	47	45	58	44	53	77	57	59	51
- теоретична медицина	1920	67	82	99	107	91	100	110	140	169	168	178	226	206	177
6 Фармацевтичні науки	625	11	16	27	25	32	31	30	27	59	69	75	83	48	92
7 Ветеринарні науки	213	6	6	11	16	16	16	14	19	16	19	8	24	17	25
Усього	16834	591	908	1047	1171	1181	1144	1250	1181	1392	1337	1335	1537	1337	1423

Джерело: Автоматизований інформаційний фонд НДДКР і захищених дисертацій України

Результати розширеного моніторингу захищених дисертацій у галузі "Медичні науки" демонструють, що в цій галузі 85,3 % дисертацій захищено за ступенем кандидата наук (13,5 % у загальній кількості захищених кандидатських дисертацій в Україні) та 14,7 % – за ступенем доктора наук (15,8 % у загальній кількості захищених докторських дисертацій).

У зазначеній науковій галузі переважна більшість дисертацій (9308 або 78,1 % від захищених у галузі та 55,3 % від захищених у сфері медицини дисертацій) захищена за групою спеціальностей "Клінічна медицина", найменша кількість – за групою "Профілактична медицина" (рис. 1).

За спеціальностями "Клінічної медицини" найбільше дисертацій – 38,7 % кандидатських дисертацій від загальної кількості захищених кандидатських дисертацій у сфері медицини – захищено за п'ятьма спеціальностями: акушерство та гінекологія (9,6 %); хірургія (9,0 %); стоматологія (7,8 %); педіатрія (6,4 %); кардіологія (5,9 %). Найменше кандидатських дисертацій захищено за спеціальностями "Космічна медицина" (3) та "Загальна практика-сімейна медицина" (8)

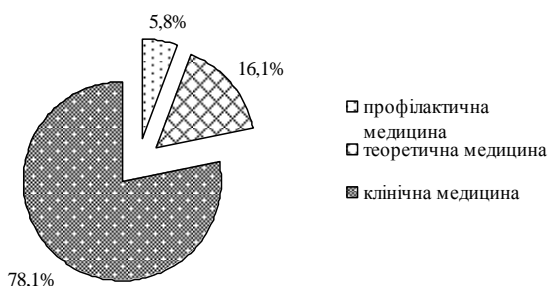

Рис. 1. Розподіл захищених в Україні у 2000–2013 рр. дисертацій у науковій галузі "Медичні науки" за групами спеціальностей. Джерело. За результатами досліджень авторів

Переважну більшість докторських дисертацій (560 або 6,0 % від загальної кількості дисертацій за групою спеціальностей "Клінічна медицина" та 33,8 % від кількості захищених докторських дисертацій у сфері медицини) захищено за тими ж п'ятьма спеціальностями, що й переважна кількість кандидатських дисертацій, при цьому найбільше докторських дисертацій (168 од.) захищено за спеціальністю "Хірургія".

Найменше докторських дисертацій захищено за спеціальностями "Загальна практика-сімейна медицина" (1 дисертація); "Клінічна фармакологія" (2); "Кріомедицина" (2) "Трансплантологія та штучні органи" (3). Слід зазначити, що у науковій галузі "Медичні науки" кандидатські дисертації захищались за всіма спеціальностями, тоді як докторські не захищалися за спеціальностями "Космічна медицина" та "Історія медицини".

Динаміка захищених у 2000–2013 рр. у сфері медицини дисертацій позитивна і демонструє збільшення їх кількості у 2,6 рази з 591 у 2000 р. до 1537 у 2011р. У 2012 р. спостерігалось деяке зменшення захищених дисертацій на 13 % порівняно з 2011 р. та

збільшення їх кількості у 2013 р. на 6,4 % порівняно з 2012 р. (рис. 2).

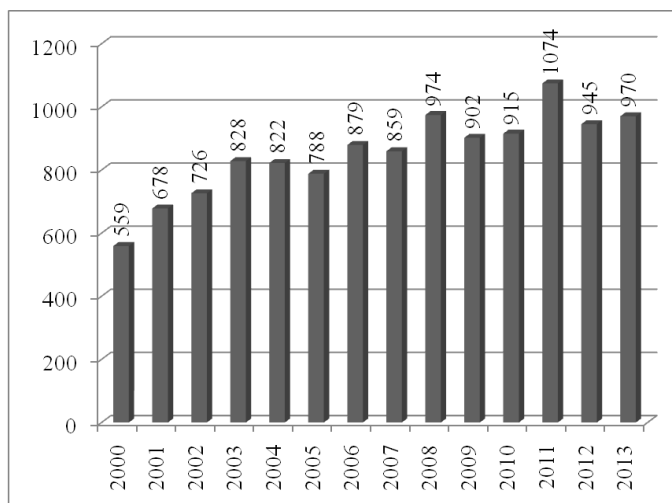

Рис. 2 Динаміка кількості захищених в Україні дисертацій у сфері медицини у 2000–2013 рр. Джерело: за результатами досліджень авторів

Динаміка кількості захищених у 2000–2013 рр. дисертацій у науковій галузі "Медичні науки" також позитивна і показує збільшення цього показника в 1,9 рази: з 559 у 2000 р. до 1074 у 2011 році. У 2012 р., як і в сфері медицини загалом, у галузі "Медичні науки" також відбулося зменшення кількості дисертацій на 12,0 % від рівня 2011 р. та збільшення їх кількості у 2013 р. на 2,6 % порівняно з 2012 р. (рис. 3).

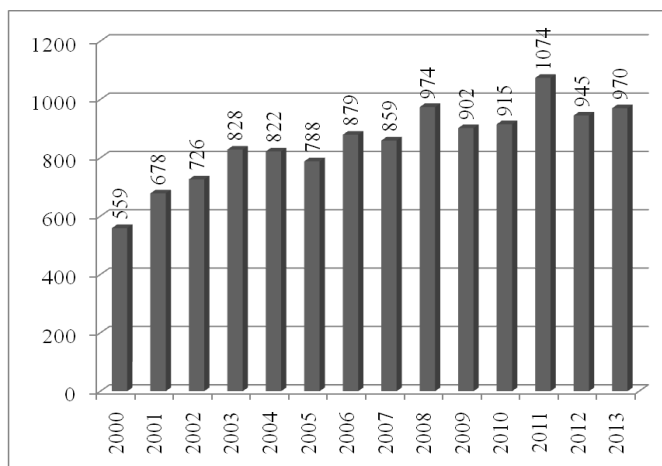

Рис. 3 Динаміка кількості захищених в Україні дисертацій у науковій галузі "Медичні науки" у 2000–2013 рр. Джерело: за результатами досліджень авторів

З метою визначення наукової складової інноваційного потенціалу стратегічного пріоритету "Впровадження нових технологій та обладнання для високоякісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики", авторами дослідження здійснена спроба розподілу захищених дисертацій у розрізі десяти середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня, затверджених за цим стратегічним пріоритетом поста-

новою Кабінету Міністрів України від 12.03.2012 № 294 [16]:

5.1 Впровадження нових технологій одержання ферментів.

5.2 Впровадження нових технологій одержання рекомбінантного гормону росту, цитокінів та інтерферонів.

5.3 Впровадження нових технологій одержання рекомбінантних препаратів для лікування цукрового діабету.

5.4 Впровадження нових технологій створення диференційованих діагностиків для різних видів мікобактерій - збудників туберкульозу.

5.5 Розроблення тест-систем для ДНК-діагностики поширених важких спадкових захворювань моногенної природи.

5.6 Впровадження нових технологій створення біосенсорів для проведення діагностики поширених захворювань людини.

5.7 Впровадження нових аутологічно-клітинних технологій лікування захворювань людини.

5.8 Впровадження нових технологій одержання лікарських препаратів на основі біологічно активних речовин і біосумісних наночастинок різної природи.

5.9 Впровадження нових технологій створення нових лікарських засобів на основі спрямованого дизайну біологічно активних речовин та їх високопропускного скринінгу.

5.10 Розроблення нових методів діагностики, лікування та профілактики найбільш поширених захворювань людини.

Для досягнення більш реального результату щодо інноваційного наукового потенціалу було враховано дисертації, захищені у 2010–2013 рр., оскільки зазначені середньострокові пріоритети затверджено лише у 2012 р., і дослідження, здійснені у дисертаційних роботах за цей період, на думку авторів, вірогідно є більш наближеними до середньострокових пріоритетних напрямів.

Як свідчать результати проведеного розподілу, із 5632 захищених у 2010–2013 рр. дисертацій (4794 кандидатських та 838 докторських) у розрізі середньострокових пріоритетів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня було захищено 1904 дисертацій (228 докторських та 1676 кандидатських) або 33,8 %. При цьому найбільше дисертацій (1458 або 76,6 % від їх кількості за середньостроковими пріоритетами та 25,9 % від усіх захищених дисертацій у сфері медицини за 2010–2013 рр.) захищено за напрямом 5.10 "Розроблення нових методів діагностики, лікування та профілактики найбільш поширених захворювань людини". Незначна кількість дисертацій (31 або 0,5 %) захищена за напрямом 5.1 "Впровадження нових технологій одержання ферментів" (13 або 0,2 %), 5.6 "Впровадження нових технологій створення біосенсорів для проведення діагностики поширених захворювань людини" (8 або 0,1 %) та 5.7 "Впровадження нових аутологічно-клітинних технологій лікування захворювань людини" (11 або 0,2 % від усіх захищених дисертацій у сфері медицини за 2010-2013 рр.) (табл. 2).

Таблиця 2

Розподіл захищених у 2010–2013 рр. в Україні дисертацій (кандидатських та докторських) у розрізі середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня стратегічного пріоритету "Впровадження нових технологій та обладнання для високоякісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики"

Середньострокові пріоритетні напрями інноваційної діяльності загальнодержавного рівня	Кількість захищених дисертацій, од.				Усього, од./%
	2010 р	2011 р	2012 р	2013 р	
5.1 Впровадження нових технологій одержання ферментів.	6	4	1	2	13/0,2
5.2 Впровадження нових технологій одержання рекомбінантного гормону росту, цитокінів та інтерферонів.	6	5	13	3	27/0,5
5.3 Впровадження нових технологій одержання рекомбінантних препаратів для лікування цукрового діабету.	39	43	50	35	167/3,0
5.4 Впровадження нових технологій створення диференційованих діагностиків для різних видів мікобактерій – збудників туберкульозу.	13	12	12	18	55/1,0
5.5 Розроблення тест-систем для ДНК-діагностики поширених важких спадкових захворювань моногенної природи.	11	15	10	7	43/0,8
5.6. Впровадження нових технологій створення біосенсорів для проведення діагностики поширених захворювань людини.	2	2	3	1	8/0,1
5.7 Впровадження нових аутологічно-клітинних технологій лікування захворювань людини.	2	4	3	2	11/0,2
5.8 Впровадження нових технологій одержання лікарських препаратів на основі біологічно активних речовин і біосумісних наночастинок різної природи.	17	17	16	17	67/1,2
5.9 Впровадження нових технологій створення нових лікарських засобів на основі спрямованого дизайну біологічно активних речовин та їх високопропускного скринінгу.	16	14	8	17	55/1,0
5.10 Розроблення нових методів діагностики, лікування та профілактики найбільш поширених захворювань людини.	346	388	331	393	1458/25,9
Інші	877	1033	890	928	3728/66,2
Разом	1335	1537	1337	1423	5632

При цьому кандидатськими дисертаціями охоплено всі 10 затверджених середньострокових пріоритетів стратегічного напрямку, тоді як докторські дисертації не захищалися за трьома середньостроковими напрямами, а саме: 5.1 "Впровадження нових технологій одержання ферментів"; 5.6 "Розроблення тест-систем для ДНК-діагностики поширених важких спадкових захворювань моногенної природи" і 5.7 "Впровадження нових аутологічно-клітинних технологій лікування захворювань людини".

Серед дисертацій у розрізі середньострокових напрямів найбільше як кандидатських (1279 од.), так і докторських (179 од.), було захищено за напрямом 5.10 "Розроблення нових методів діагностики, лікування та профілактики найбільш поширених захворювань людини". На другому місці за кандидатськими та докторськими дисертаціями напрям 5.3 "Впровадження нових технологій одержання рекомбінантних препаратів для лікування цукрового діабету". Далі пріоритетність напрямів для кандидатських і докторських дисертацій розділяється. Третє місце за кандидатськими дисертаціями зайняв пріоритет 5.8 "Впровадження нових технологій одержання лікарських препаратів на основі біологічно активних речовин і біосумісних наночастинок різної природи", за докторськими – 5.4 "Впровадження нових технологій створення диференційованих діагностикумів для різних видів мікобактерій – збудників туберкульозу". Четверте місце зайняли ці ж пріоритети, які тільки помінялись місцями для кандидатських і докторських дисертацій. П'яте місце за кандидатськими – 5.5 "Розроблення тест-систем для ДНК-діагностики поширених важких спадкових захворювань моногенної природи", докторськими – 5.9 "Впровадження нових технологій створення нових лікарських засобів на основі спрямованого дизайну біологічно активних речовин та їх високопропускного скринінгу".

Результати проведеного дослідження свідчать, що стратегічний напрям "Впровадження нових технологій та обладнання для високоякісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики" має суттєвий науковий потенціал за середньостроковим пріоритетом 5.10 "Розроблення нових методів діагностики, лікування та профілактики найбільш поширених захворювань людини", середній – за пріоритетом 5.3 "Впровадження нових технологій одержання рекомбінантних препаратів для лікування цукрового діабету", невисокий – за напрямами 5.1 "Впровадження нових технологій одержання ферментів"; 5.6 "Розроблення тест-систем для ДНК-діагностики поширених важких спадкових захворювань моногенної природи" і 5.7 "Впровадження нових аутологічно-клітинних технологій лікування захворювань людини", за якими захищено у незначній кількості лише кандидатські дисертації.

5. Апробація результатів дослідження

Зазначене дослідження в Україні проведено вперше. Апробація отриманих результатів здійснювалась на наукових конференціях та у публікаціях у наукових періодичних виданнях щодо загального розподілу дисертацій за стратегічними пріоритетами

інноваційної діяльності та більш детального розподілу за стратегічним пріоритетом [17–19].

Одержані дані будуть використані при розробленні Проекту переліку середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2017–2021 рр.

6. Висновки

1. Стан розвитку вітчизняної сфери охорони здоров'я на сьогоднішній день не забезпечує необхідний рівень здоров'я і життя населення і вимагає впровадження інноваційної моделі її розвитку шляхом концентрації ресурсів держави на пріоритетних напрямах. З цією метою в Україні серед 7 стратегічних державних пріоритетів інноваційної діяльності визначено та затверджено стратегічний пріоритет «Впровадження нових технологій та обладнання для високоякісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики», в рамках якого сформовані 10 середньострокових пріоритетів, що користуються першочерговою підтримкою держави.

2. Проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що наукові дослідження у сфері медицини спрямовані на розробку нових та вдосконалення існуючих методів і засобів профілактики, діагностики та лікування найбільш поширених та соціально-значущих захворювань. Пріоритетними були наукові дослідження щодо лікування цукрового діабету, туберкульозу, одержання лікарських препаратів на основі новітніх біо- та нанотехнологій.

3. У сфері медицини в 2000–2013 рр. захищено 16834 дисертацій, з яких переважну більшість (15588 або 92,6 %) захищено у двох наукових галузях: "Медичні науки" (70,8 % від загальної кількості захищених дисертацій у сфері медицини) та "Біологічні науки" (21,8 %). Найменше дисертацій з питань медицини захищено у галузях "Хімічні науки" (94 або 0,6 %) та "Прилади" (118 або 0,7 % від загальної кількості захищених дисертацій у сфері медицини).

4. У розрізі середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності *загальнодержавного рівня* стратегічного пріоритету "Впровадження нових технологій та обладнання для високоякісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики" кандидатськими дисертаціями охоплено всі 10 затверджених середньострокових пріоритетів, тоді як докторські дисертації не захищалися за трьома середньостроковими напрямами: 5.1 "Впровадження нових технологій одержання ферментів"; 5.6 "Розроблення тест-систем для ДНК-діагностики поширених важких спадкових захворювань моногенної природи" і 5.7 "Впровадження нових аутологічно-клітинних технологій лікування захворювань людини". При цьому найбільше, як кандидатських (26,7 %), так і докторських дисертацій (21,4 %), було захищено за напрямом 5.10 "Розроблення нових методів діагностики, лікування та профілактики найбільш поширених захворювань людини".

5. Внаслідок того, що 3 середньострокові напрями не мають захищених докторських дисертацій (див. п. 4), ці напрями мають низький рівень наукового забезпечення. Для їх включення до переліку ін-

новаційних пріоритетів при перегляді середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності необхідний висновок експертів найвищого рівня щодо їх важливості із врахуванням пріоритетності цих досліджень у світовій медичній науці.

Література

1. Приоритетные направления развития медицинской науки (на период 2015–2017 гг.) [Электронный ресурс]. – Министерство Здравоохранения Республики Узбекистан, 2014. – Режим доступа: http://med.uz/spid/inuz/detail.php?IB_ID=20&ID=40585&IBTYPE=public

2. Турдалиева, Б. Г. Особенности развития медицинской научной деятельности в мире и Казахстане [Электронный ресурс] / Б. Г. Турдалиева, А. К. Изекенова // Министерство Здравоохранения Республики Казахстан, 2014. – Режим доступа: http://med.uz/spid/inuz/detail.php?IB_ID=20&ID=40585&IBTYPE=public

3. Турдалиева, Б. Г. Особенности развития медицинской научной деятельности в мире и Казахстане [Электронный ресурс] / Б. Г. Турдалиева, А. К. Изекенова. – Режим доступа : <http://kaznmu.kz/press/2012/11/26/%>

4. Garfield, E. A. Century of Citation Indexing [Text] / E. A. Garfield. – Key note address 12th Collnet Meeting (20-23.09.2011). – Istanbul: Istanbul Bilgi University, 2011.

5. Boyack, K. Metrics Associated with NIH Funding: A High-Level View [Text] / K. Boyack, P. Jordan // Journal of the American Medical Informatics Association. – 2011. – Vol. 18, Issue 4. – P. 423–431. doi: 10.1136/amiajnl-2011-000213

6. Miller, D. Global Health: the Past, the Present and What the Future Holds [Text] / D. Miller // Annals of Global Health. – 2015. – Vol. 81, Issue 2. – P. 237–238. doi: 10.1016/j.aogh.2015.03.010

7. Малицький, Б. А. Перспективні напрями науково-технологічного та інноваційного розвитку України [Текст] / Б. А. Малицький, О. С. Попович, В. П. Соловйов. – Київ.: Фенікс, 2006. – 204 с.

8. Малицький, Б. А. Створення інформаційно-аналітичної бази для забезпечення прогнозування науково-технологічного розвитку з використанням наукометричних індикаторів: звіт про науково-дослідну роботу. № державної реєстрації 0111U002732 [Текст] / Б. А. Малицький. – Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва, 2010.

9. Грачев, О. А. Методологические аспекты наукометрического мониторинга трансформации науки в Украине [Текст] / О. А. Грачев, В. П. Рыбачук // Проблемы науки. – 2000. – № 10. – С. 42–47.

10. Трофименко, А. П. Наукометричний аналіз рівня міждисциплінарних досліджень в деяких галузях науки в світі та в Україні [Текст] / А. П. Трофименко, Ж. І. Писанко // Наука та наукознавство. – 2006. – № 1. – С. 52–56.

11. Мех, О. А. Прогнозно-аналітичні дослідження проблем та можливостей фармацевтичної галузі України [Текст] / О. А. Мех // Наука та наукознавство. – 2006. – № 3. – С. 33–43.

12. Зайченко, Н. Я. Інформаційний моніторинг розвитку медичних наук в Україні (на базі реферативних ресурсів НБУВ) [Текст]: матер. наук.-практ. конф. / Н. Я. Зайченко, Н. О. Гриценко // Наукові медичні бібліотеки – пріоритети розвитку і перспективи. – Київ, 2006. – С. 38–46.

13. Бурчинський, С. Г. Наукометричний аналіз сучасних пріоритетів і тенденцій розвитку гериатричної неврології та психіатрії [Текст] / С. Г. Бурчинський // Проблемы старения и долголетия. – 2009. – Т. 18, № 1. – С. 97–103.

14. Chizhenkova, R. A. Mathematical analysis of bibliometrical indices of neurophysiological investigations

of action electromagnetic fields (Medline-Internet) [Text] / R. A. Chizhenkova // Систем. технології. – 2008. – № 6. – С. 3–9.

15. Павличенко, Ю. В. Наукометрия как инструмент оценки электронных ресурсов [Электронный ресурс] / Ю. В. Павличенко. – Режим доступа : <http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea2007/cd/86.pdf>

16. Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 14.09.2011 р. № 1057 "Про затвердження Переліку наукових спеціальностей". Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1133>

17. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.03.2012 р. № 294 "Деякі питання визначення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2012–2016 роки". Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/294-2012-p>

18. Кваша, Т. К. Научно-техническое обеспечение стратегического приоритетного направления инновационной деятельности в Украине "Развитие современных информационных, коммуникационных технологий, робототехники" [Текст]: доклады XIII междунар. конф. / Т. К. Кваша, Г. П. Задорожня, Е. Ф. Паладченко. – Развитие информатизации и государственной системы научно-технической информации (РИНИТИ-2014). – Минск : ОИПИ НАН Беларуси, 2014. – С. 93–98.

19. Задорожня, Г. П. Оцінка діяльності наукових установ України з використанням моніторингу дисертаційних робіт та індексів цитування [Текст] / Г. П. Задорожня, Т. К. Кваша, О. Ф. Паладченко, Г. В. Новіцька // Проблеми науки. – 2014. – № 3. – С. 14–19.

References

1. Prioritetnye napravleniya razvitiya medicinskoj nauki (na period 2015–2017). (2014). Ministerstvo Zdravooxranenija Respubliki Uzbekistan. Available at: http://med.uz/spid/inuz/detail.php?IB_ID=20&ID=40585&IBTYPE=public

2. Turdalieva, B. G., Izenkova, A. K. (2014). Osobnosti razvitiya medicinskoj nauchnoj dejatel'nosti v mire i Kazahstane. Ministerstvo Zdravooxranenija Respubliki Kazahstan. Available at: http://med.uz/spid/inuz/detail.php?IB_ID=20&ID=40585&IBTYPE=public

3. Turdalieva, B. G., Izenkova, A. K. (2012). Osobnosti razvitiya medicinskoj nauchnoj dejatel'nosti v mire i Kazahstane. Available at: <http://kaznmu.kz/press/2012/11/26/>

4. Garfield, E. A. (2011). Century of Citation Indexing. Key note address 12th Collnet Meeting (20-23.09.2011). Istanbul: Istanbul Bilgi University.

5. Boyack, K. W., Jordan, P. (2011). Metrics associated with NIH funding: a high-level view. Journal of the American Medical Informatics Association, 18 (4), 423–431. doi: 10.1136/amiajnl-2011-000213

6. Muller, D. (2015). Global Health: the Past, the Present and What the Future Holds. Annals of Global Health, 81 (2), 237–238. doi: 10.1016/j.aogh.2015.03.010

7. Malic'kyj, B. A., Popovych, O. S., Solovjov, V. P. (2006). Perspektivni naprjamy naukovu-tehnologichnogo ta innovacijnogo rozvytku Ukraïny. Kyiv: Feniks, 204.

8. Malic'kij, B. A. (2010). Stvorenja informacijno-analitchnoi bazi dlja zabezpechennja prognozuvannja naukovu-tehnologichnogo rozvytku z vikoristannjam naukometricnih indikatoriv: zvit pro naukovu-doslidnu robotu. № derzhavnoi reestracii 0111U002732. Centr doslidzhen' naukovu-tehnichnogo potencialu ta istorii nauki im.G. M. Dobrova.

9. Grachev, O. A., Rybachuk, V. P. (2000). Metodologicheskie aspekty naukometriceskogo monitoringa transformacii nauki v Ukraine. Problemi nauki, 10, 42–47.

10. Trofymenko, A. P., Pysanko, Zh. I. (2006). Naukometrychnyj analiz rivnja mizhdyscyplinarnyh doslidzhen'

v dejakych galuzjah nauky v sviti ta v Ukraini. Nauka ta naukoznavstvo, 1, 52–56.

11. Meh, O. A. (2006). Prognozno-analitychni doslidzhennja problem ta mozhlyvostej farmacevtychnoi' galuzi Ukrainy. Nauka ta naukoznavstvo, 3, 33–43.

12. Zajchenko, N. Ja., Grycenko, N. O. (2006). Informacijnyj monitoring rozvytku medychnykh nauk v Ukraini (na bazi referatyvnykh resursiv NBUV). Naukovi medychni biblioteki – priorytety rozvytku i perspektyvy: Materialy nauk. prakt. konf. Kyiv, 38–46.

13. Burchyns'kyj, S. G. (2009). Naukometrychnyj analiz suchasnykh priorytetiv i tendencij rozvytku geriatrychnoi' nevrologii' ta psyhiatrii'. Problemy starenija y dolgoletija, 18 (1), 97–103.

14. Chizhenkova, R. A. (2008). Mathematical analysis of bibliometrical indices of neurophysiological investigations of action electromagnetic fields (Medline-Internet). System technology, 6, 3–9.

15. Pavlychenko, Ju. V. Naukometryja kak yinstru-ment ocenky elektronnykh resursiv. Available at: <http://www.gpntb.ru/win/inter-events/crimea2007/cd/86.pdf>

16. Nakaz Ministerstva osvity i nauky, molodi ta sportu Ukrainy vid 14.09.2011 r. № 1057 "Pro zatverdzhennja Pereliku naukovykh special'nostej" (2011). Zakonodavstvo Ukrainy. Available at : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1133>

17. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 12.03.2012 r. № 294 "Dejaki pytannja vyznachennja serednostrokovykh priorytetnykh naprjamiv innovacijnoi' dijal'nosti zagal'noderzhavnogo rivnja na 2012–2016 roky" (2012). Zakonodavstvo Ukrainy. Available at : <http://zakon.rada.gov.ua/go/294-2012-p>

18. Kvasha, T. K., Zadorozhnjaja, G. P., Paladchenko, E. F. (2014). Nauchno-tehnicheskoe obespechenye strategicheskogo pryorytetnogo napravlenija ynnovacyonnoj dejatel'nosti v Ukraine "Razvytye sovremennykh ynfarmacyonnykh, kommunykacyonnykh tehnologij, robototehnyky". Razvytye ynfarmatyzacyy y gosudarstvennoj systemy nauchno-tehnicheskoy ynfarmacyy (RYNYTY–2014). Minsk: OYPY NAN Belarusy, 93–98.

19. Zadorozhnja, G. P., Kvasha, T. K., Paladchenko, O. F., Novic'ka, G. V. (2014). Ocinka dijal'nosti naukovykh ustanov Ukrainy z vykorystannjam monitoryngu dysertacijnykh robit ta indeksiv cytuvannja. Problemy nauky, 3, 14–19.

*Рекомендовано до публікації д-р екон. наук, професор Потапенко В. Г.
Дата надходження рукопису 20.07.2015*

Задорожня Галина Петрівна, кандидат ветеринарних наук, старший науковий співробітник, Відділ прогнозування науково-технологічного розвитку, Український інститут науково-технічної і економічної інформації, вул. Горького, 180, м. Київ, Україна, 03680
E-mail: zador@uinte.kiev.ua

Кваша Тетяна Констянтинівна, відділ прогнозування науково-технологічного розвитку, Український інститут науково-технічної і економічної інформації, вул. Горького, 180, м. Київ, Україна, 03680
E-mail: tkvasha@mail.ru, kvasha@uinte.kiev.ua

Паладченко Олена Федорівна, відділ прогнозування науково-технологічного розвитку, Український інститут науково-технічної і економічної інформації, вул. Горького, 180, м. Київ, Україна, 03680
E-mail: paladchenko@uinte.kiev.ua

УДК 332.025.12

DOI: 10.15587/2313-8416.2015.48399

ДОСЛІДЖЕННЯ УЗГОДЖЕНОСТІ ТА СИСТЕМНОСТІ У ЗАПРОВАДЖЕННІ РЕГУЛЯТОРНИХ ЗАХОДІВ В АГРАРНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ

© Т. А. Кулаковська

В статті досліджено ефективність застосування інструментів регуляторного впливу на розвиток аграрної сфери за основними її складовими: аграрним виробництвом, аграрною інфраструктурою та споживачами продукції за період 1995–2012 рр. Визначені періоди підвищеного (зниженого) впливу держави на розвиток аграрної сфери. Встановлена наявність зв'язку між регуляторними заходами та результатами функціонування аграрної сфери зі значним часовим лагом

Ключові слова: регуляторні заходи, бюджетні трансферти, прямі виплати, підтримка ринкової ціни, субсидії

In the article it is investigated the effectiveness of the instruments of regulatory impact on the development of agricultural sector on its main components: agricultural production, agricultural infrastructure and consumers for the period 1995–2012. Periods of increased (reduced) state influence on the development of the agricultural sector are defined. The link between regulatory measures and results of operation of agricultural sector with a significant time lag is established

Keywords: regulatory measures, fiscal transfers, direct payments, market price support, subsidies

1. Вступ

Стало звичним вважати аграрний сектор таким, що потребує постійної фінансової допомоги з

боку держави. Це обґрунтовується особливими умовами функціонування сільського господарства, серед яких природно-кліматичні умови і сезонність агрови-